

Plebiscyt na Górnym Śląsku

Lokal wyborczy w Katowicach,
20 marca 1921 r.

ZASADY PRZEPROWADZENIA PLEBISYTU

Prawo głosowania przysługiwało osobom obojga płci, które:

- urodzili się na obszarze plebiscytowym;
- ukończyli 20 lat w dniu 1 stycznia 1921 r.;
- zamieszkiwały obszar plebiscytowy co najmniej od 1 stycznia 1904 r.;
- zamieszkiwały go przed 1 stycznia 1904 r., ale zostały wydalone przez władze niemieckie.

Nad przebiegiem plebiscytu czuwały:

- Komitety Parytetyczne i Biura Głosowania w gminach;
- Biura Międzysojusznicze w powiatach.

Kalendarium Plebiscytu na Górnym Śląsku

1919

28/06/

podpisanie traktatu wersalskiego (art. 88 zawierał zapis o przeprowadzeniu plebiscytu na Górnym Śląsku)

16-17/08/

I powstanie śląskie

24/08/

1920

11/02/

przybycie Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej do Opola

20/02/

mianowanie Wojciecha Korfatego polskim komisarzem plebiscytowym, początek polskiej kampanii plebiscytowej

18/08/

II powstanie śląskie

29/08/

1921

23/02/

oficjalne ogłoszenie daty plebiscytu

20/03/

PLEBISCYT

22/03/

odezwa Wojciecha Korfatego, w której wysunął propozycję podziału spornego terenu zgodnie z tzw. „linią Korfatego”. Ogłoszenie zwycięstwa w plebiscycie przez stronę niemiecką

02-03/05/

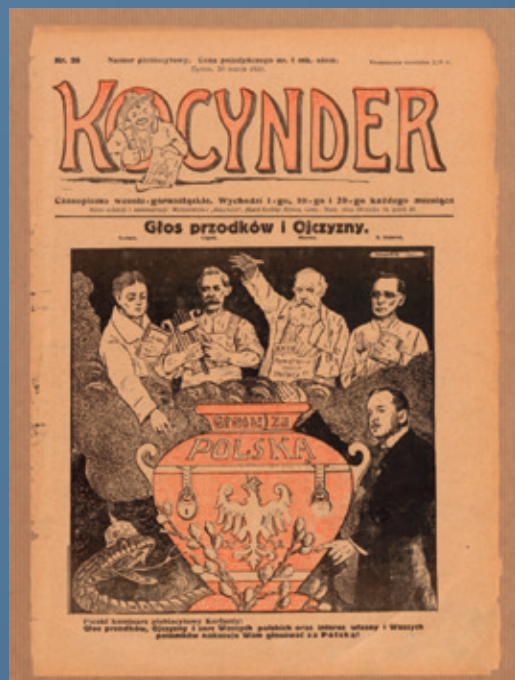
wybuch III powstania śląskiego

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach

Wykorzystano zbiory:
Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach
Biblioteki Narodowej
Muzeum Powstań Śląskich
Narodowego Archiwum Cyfrowego
Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

OBRAZ NIEMIEC W POLSKIEJ PROPAGANDZIE PLEBISYTOWEJ

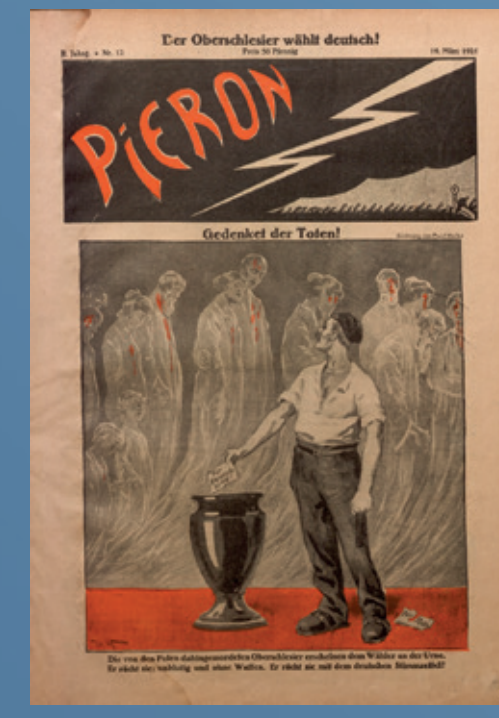
- państwo agresywne, odpowiedzialne za wybuch I wojny światowej;
- stojące u progu katastrofy gospodarczej, wywołanej długami, koniecznością spłaty reparacji wojennych, inflacją oraz spadkiem wartości marki niemieckiej;
- próbujące zwyciężyć plebiscyt przekupstwem, kłamstwem i przemocą;
- przeciwnik polskiej kultury i tradycji;
- ciemniejąca polskiego społeczeństwa, wyzyskujący polskich robotników.

„Kocynder”, czasopismo satyryczne
wydawane od 1920 r.

OBRAZ POLSKI W NIEMIECKIEJ PROPAGANDZIE PLEBISYTOWEJ

- „państwo sezonowe” odradzające się w chaosie, niestabilne;
- stojące na niskim stopniu cywilizacyjnym, zacofane, biedne;
- nastawione na militarizm;
- pogrążone w problemach gospodarczych, spowodowanych inflacją i upadkiem polskiej marki;
- niezdolne do zapewnienia Górnemu Śląskowi, jako obszarowi uprzemysłowionemu, rozwoju gospodarczego.

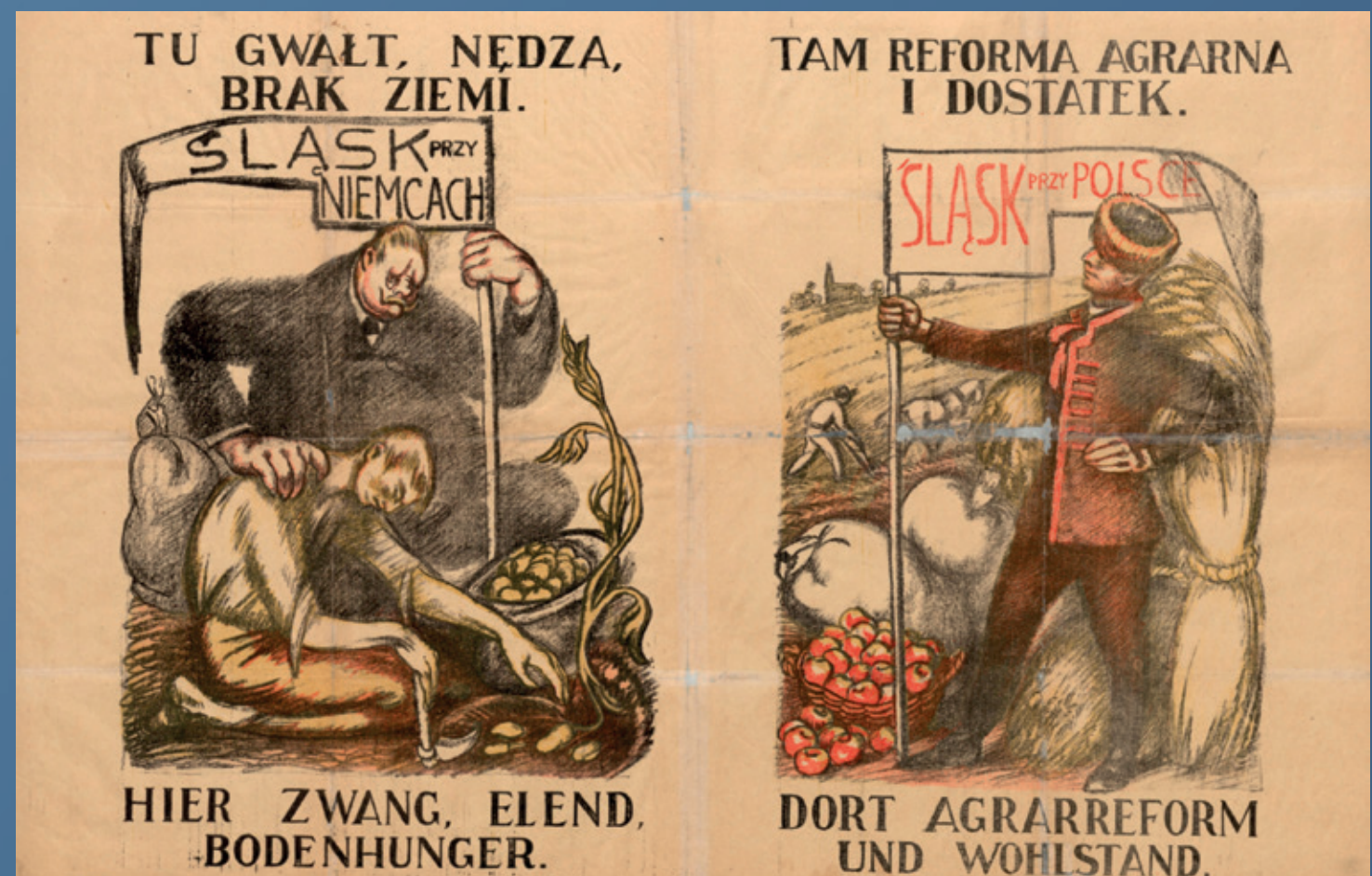
„Pieron”, czasopismo satyryczne
wydawane od 1920 r.

„Der Weisse Adler” (pol. „Biały Orzeł”), polskie pismo wydawane w języku niemieckim

„Kraj Górnoszląski”, niemiecka gazeta wydawana w języku polskim

Polska ulotka plebiscytowa wydana ok. 1921 r.

Fragment niemieckiej ulotki plebiscytowej wydana ok. 1920 r.

Polski plakat plebiscytowy

PLEBISCYT W LICZBACH

1 221 274 osób uprawnionych do głosowania

1 190 637 oddanych głosów

479 365 oddanych głosów za Polską

707 393 oddanych głosów za Niemcami

191 308 emigrantów głosowało

TRUDNOŚCI W INTERPRETACJI WYNIKÓW PLEBISYTU

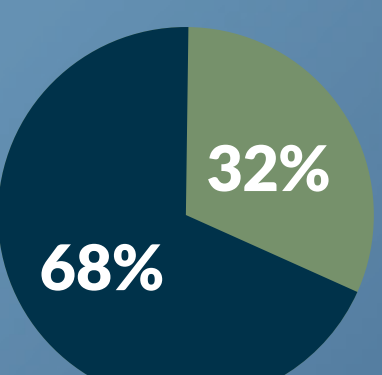
Zgodnie z aneksem do traktatu wersalskiego podział obszaru plebiscytowego miał nastąpić z uwzględnieniem wyników głosowania oraz położenia geograficznego i znaczenia gospodarczego poszczególnych miejscowości

NIEMCY jako zwycięzcy domagali się pozostawienia całego spornego terytorium w granicach Niemiec

POLSKA żądała podziału Górnego Śląska wzdłuż tzw. „linii Korfatego” i przyłączenia 59% obszaru plebiscytowego, obejmującego gminy wschodnie, w których większość głosowała za Polską

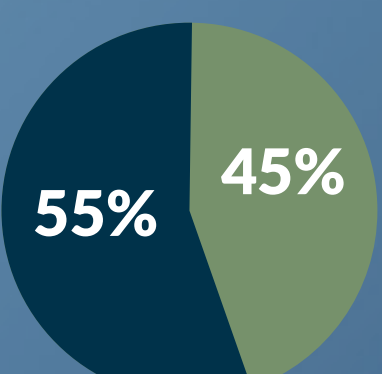
WIELKA BRYTANIA I WŁOCHY proponowały przyłączenie do Polski jedynie niewielkiego terenu, stanowiącego 25% powierzchni i obejmującego powiat pszczyński, rybnicki i kilka miejscowości powiatu katowickiego

FRANCJA uznała, że Polska powinna otrzymać wschodnie powiaty Górnego Śląska wraz z określonym przemysłowym

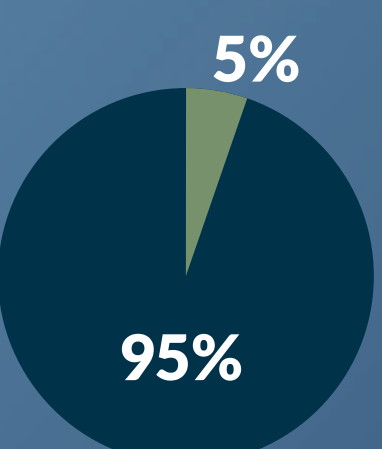
PODZIAŁ GŁOSÓW W POWIATACH

- powiaty, w których większość zagłosowała za Polską
- powiaty, w których większość zagłosowała za Niemcami

PODZIAŁ GŁOSÓW W GMINACH

- gminy, w których większość zagłosowała za Polską
- gminy, w których większość zagłosowała za Niemcami

WYNIKI GŁOSOWANIA W GRUPIE TZW. EMIGRANTÓW

- osoby, które zagłosowały za Polską
- osoby, które zagłosowały za Niemcami